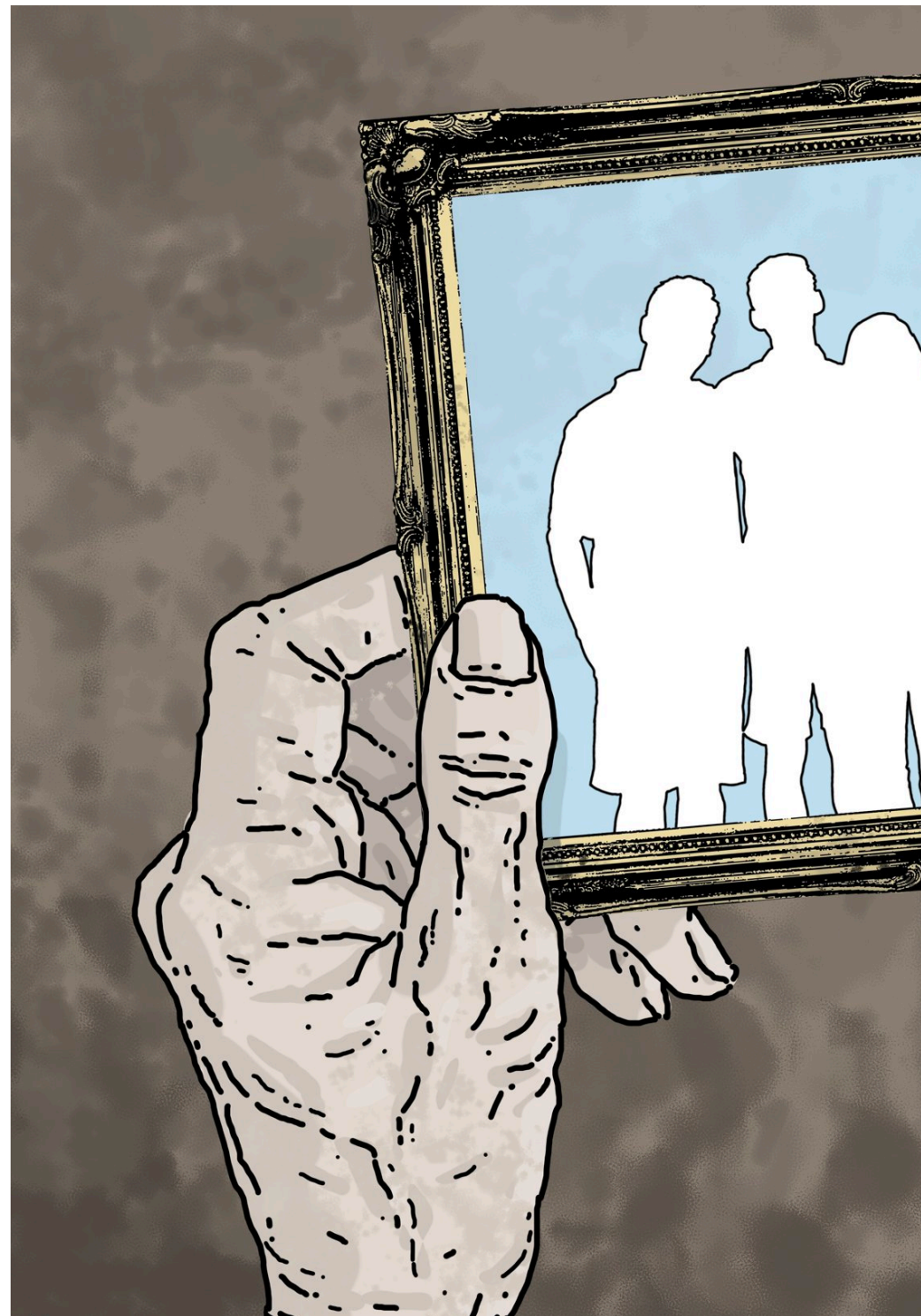


DEBATT & KRONIKK

Årets
kronikører**Marit Aakre Tennø,**
tidligere Sp-politiker
i Luster**Karin Andersen,**
tidligere SV-politiker
på Stortinget**Rebecca Skauge,**
leder for
vaksinasjonsenteret
i Sarpsborg**Olav Gunnar Ballo,**
lege og skribent**Bente Heggem
Kojan,**
professor ved Institutt
for sosialt arbeid,
NTNU**Ailin Aastvedt,**
forsker ved Tele-
marksforskning og
Phd-kandidat**Frode Fadnes
Jacobsen,**
professor ved HVL og
forskningsleder ved
Senter for omsorgs-
forskning, vest**Stig Johannessen,**
leder i
Skolelederforbundet**Sveinung Arnesen,**
forsker ved NORCE

Hvor er sykehjemsbeboere

Norske sykehjem fremstår som profesjonelle og profesjonaliserte i en internasjonal sammenheng. Men hvor er de pårørende? Hvorfor er de ofte **SÅ LITE TIL STEDE?**



Kronikk
**Frode
Fadnes
Jacobsen**

frode.fadnes.jacobsen@hvl.no

I et forskningsprosjekt om sykehjem fikk jeg et spørsmål som jeg har tenkt mye på siden, og som fikk meg til å se en side ved norske sykehjem som jeg i liten grad hadde hatt øye for tidligere.

Prosjektet gikk over ti år og hadde seks deltakerland, inklusiv Norge. Som en del av prosjektet gjorde vi deltakende observasjon over flere dager i sykehjem i alle deltakerlandene, med tverrfaglige team av forskere fra flere land som observerte.

Et par år før koronapandemien kom turen til norske sykehjem. Det

kom mye positive kommentarer om høy standard og gode bygg, men så kom et undrende spørsmål fra en tysk forsker: Hvor er de pårørende? Hun så at det var veldig få pårørende i sykehjemsavdelingene.

Denne undringen viste det seg at hun ikke var alene om. Teamet vårt dekket sykehjemmene døgntilgjengelig og både gjennom hverdager og helg, og det samme spørsmålet dukket stadig opp fra de internasjonale deltakerne: Hvorfor er det ikke flere pårørende her?

Norske sykehjem er relativt godt bemannet og har høy kompetanse i et internasjonalt perspektiv. De er heller ikke så verst på det bygningsmessige, selv om koronapandemien har satt søkelys på bygningsmessige svakheter ved en del sykehjem. De aller fleste beboerne har eget rom, og rommene er ofte store nok til at de kan ha noen av sine egne møbler der.

Norge er muligens på verdenstop-

pen når det gjelder dekning av sykehjems plasser, og likevel er det rift om å komme inn på sykehjemmene. I motsetning til situasjonen i Norge finnes det områder av verden der det er totalt fravær av sykehjems skø, og ledige sykehjems plasser er ganske vanlig. Det gjelder for eksempel i mange delstater i USA, der sykehjem ofte har et dårlig omdømme. Derimot har sykehjem i Norge et bedre rykte enn mange andre steder i verden.

Som institusjon fremstår norske sykehjem som profesjonelle og profesjonaliserte i en internasjonal sammenheng. Medisinsk faglig og helsefaglig har de overordnet sett god beredskap. Men hvor er de pårørende? Og hvorfor er de ofte så lite til stede, også i fellesrommene?

Pårørende er mye mer synlige i sykehjem i land som Storbritannia, Canada og USA. Der er de mer til stede både på beboerrom og i dagligstuen og andre fellesrom. De er

ikke bare i prat med sine egne, men også andre sykehjemsbeboere. De hjelper ofte til ved måltider og deltar i sosiale aktiviteter og underholdning, og ofte ser man pårørende i uteområdene eller på tur i sykehjemmenes nærområder.

Men dette er ikke hele historien. Snakker man med de pårørende i noen av disse landene, får man vite at det er helt nødvendig at de er mye til stede. Hvordan skal de ellers kunne sikre seg at deres kjære får nok mat, at de kommer seg inn på sitt eget rom når de ønsker å hvile og at de er riktig kledd og ikke fryser eller er for varme? At de får mulighet til å komme ut på tur en gang imellom? Det er jo så få pleiere på vakt, mye færre enn i norske sykehjem.

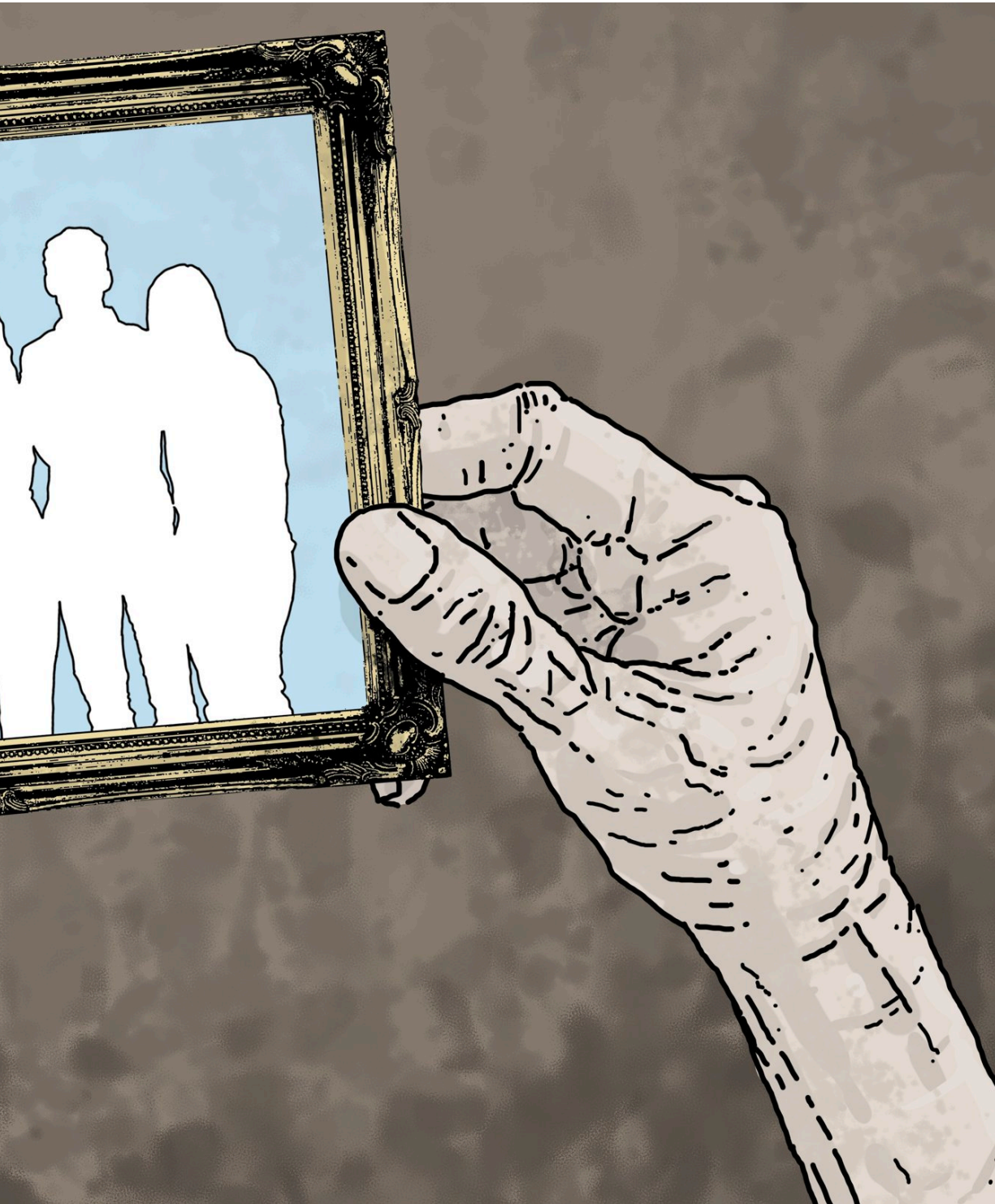
I norske sykehjem kan vi med rette forvente at beboerne får både nødvendig helsehjelp og profesjonell pleie og omsorg. Selvsagt kunne mye vært bedre. Enkelte

Innlegg sendes til debatt@kommunal-rapport.no. Legg ved portrettbilde.

Innleggene kan bli publisert både i ukeavisa og på kommunal-rapport.no/debatt
Lengde på innlegg er maks 700 ord

Les flere meninger
på kommunal-rapport.no/debatt

lærernes pårørende?



ILLUSTRASJON: SVEN TVEIT

ganger avdekkes skandaler. Og oftere skjer det at pleierne opplever at de har knapt med tid til sosiale aktiviteter og til samtaler med beboere og pårørende, når mye av vekten går med til å dekke grunnleggende fysiske behov og til nødvendig pleie, behandling og prosedyrer. Vi kan likevel med god grunn forvente å bli bedre ivaretatt i norske sykehjem enn i sykehjem i mange andre land.

Ja, vi blir ivaretatt av gode offentlige ordninger når det trengs, enten behovet er sykehjemsomsorg eller andre tjenester. Men i det ligger det også en utfordring: Er det egentlig særlig plass til pårørende i våre sykehjem?

På noen sykehjem er det oppslag som forteller at pårørende ikke bør være i fellesarealene, men primært oppsøke sin kjære på beboerrommet. Kanskje er det en del pårørende som opplever at deres nærvær blir satt lite pris på av profesjo-

”
Er det egentlig særlig plass til pårørende i våre sykehjem?

nelle hjelpere? Kanskje noen opplever at de er i veien og at det er lite plass til dem?

Spørsmålet fra den tyske forskeren kommer stadig tilbake til meg. Hvor er de pårørende? Kanskje setter spørsmålet søkelys på den viktigste skyggesiden av gode offentlige tjenester og profesjonell offentlig omsorg.

Marginaliserte pårørende har, med god grunn, blitt et tema under koronarestriksjonene. Nå, etter at restriksjonene er opphevet, synes det som om de pårørende i økende grad kommer tilbake i sykehjemmene. Men ennå er vi ikke tilbake til situasjonen før nedstengningen. De pårørende er enda mindre til stede nå enn da de utenlandske forskerne etterspurte dem.

Det er på tide med en offentlig kampanje som forteller de pårørende at de er viktige og ønsket inn i sykehjemmene, også i fellesrommene.

” Vi i Utdanningsforbundet mener at prosessen rundt tariff 2022 var for dårlig forankret i Kommune-Norge.

Det Helgesen ikke ser

Med lærerstreiken og politikernes berøringsangst friskt i minnet, kommer lærerne til å følge godt med på hvilke partier som taler deres sak i tiden fremover.

Styreleder Gunn Marit Helgesen i KS hevder i sitt innlegg 21.10. at resultatet i årets tariffoppgjør har bred støtte i Kommune-Norge, etter det hun kan se. Men hva med det hun ikke ser?

Bred politisk støtte tilsier at det har vært gode politiske diskusjoner om tariff 2022 i alle landets kommuner og fylkeskommuner. Det har ikke vært tilfelle, ifølge tilbakemeldinger fra våre tillitsvalgte.

Det meldes om saksgang uten innsyn, behandling i formannskap, ingen behandling i det hele tatt eller behandling i administrasjonsutvalg. Noen steder har det selvsagt vært debatt, men å kalle det for en bred debatt og støtte fra Kommune-Norge, er å tøyne strikken vel langt.

Det er to ting jeg er enig med Helgesen i. Det første er at lokale folkevalgte er dedikerte og engasjerte mennesker som legger ned en stor innsats i sitt verv. Og det er veldig bra at KS ser utfordringene med overarbeidede lokalpolitikere og gjør det de kan for å bøte på problemet. Noe annet ville i grunn være rart.

Det andre jeg er enig med Helgesen i, er at jeg ser fram til at debattheftet fra KS angående tariff 2023 skal deles med folkevalgte over hele landet. Utdanningsforbundet vil også denne gang følge prosessen i alle landets kommuner og fylkeskommuner, og tilbakemeldingen fra mange lokalpolitikere er at de for alvor har fått en vekker når det gjelder politisk behandling av debattheftet.

Helgesen skriver at KS ble enig med 37 av 70

organisasjoner i årets tariffoppgjør. Det er kanskje ikke så rart de andre sa ja når resultatet gagnar deres medlemmer, men ikke lærerne.

Helgesen hopper fint over det faktum at om lag 25 prosent av de kommunalt ansatte, og hele 60 prosent av de fylkeskommunale, er lærere. Skal hele laget med, kan man ikke utelate en så stor del av de ansatte i offentlig sektor.

Videre hevdes det at lønnsoppgjøret gir unge nyutdannede et ekstra lønnsloft. Denne satsingen innebærer at man har slått sammen ansiennitet fra 0-4 år, og de nyansatte får dermed sine egne penger, bare litt før. Det kan ikke kalles en satsing. De færreste starter i praksis sin lærerkarriere med null års ansiennitet av diverse årsaker, og særlig etter at de nye ansiennitetsbestemmelsene trer i kraft vil det bli enda færre.

Med lærerstreiken og politikernes berøringsangst friskt i minnet, kommer lærerne til å følge godt med på hvilke partier som taler deres sak i tiden fremover. Vil Kommune-Norge ha kvalifiserte lærere, så må de være villig til å betale for det.

Vi i Utdanningsforbundet mener at prosessen rundt tariff 2022 var for dårlig forankret i Kommune-Norge, og gleder oss til den brede og åpne prosessen som KS hevder finner sted hvert år.

Per Kristian Solevåg
tillitsvalgt i
Utdanningsforbundet Viken

